

VEDTATT I BUSKERUD FYLKESTING 5. NOV 2025

Handlingsprogram 2026-2029

Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell

DRAMMEN, 07.11.2025

Tittel: Handlingsprogram 2026-2029, Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell

Type dokument: Handlingsprogram

Eier/virksomhet: Buskerud fylkeskommune

Forfatter: Buskerud fylkeskommune

Vedtatt av: Fylkestinget

Dato vedtatt: 05.11.2025

Saksnummer: 2024/8421

Fotograf: Lise-Berith Lian (forsidefoto)

bfk.no

Innhold

Del 1: Innledning om handlingsprogrammet.....	3
Del 2: Løpende oppgaver	5
1 Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell og administrativ gruppe.....	5
2 Rullere regional plan og handlingsprogram.....	6
3 Forankring av arbeidet hos alle partene.....	6
4 Kommunal planlegging og oppfølging	7
Del 3: Satsingsområder	8
5 Styring av ferdsel.....	8
6 Lokal verdiskaping i bygging og bruk av fritidsboliger	8
7 Bærekraftige turer og opplevelser.....	9
Del 4: Oppsummering	10

Del 1: Innledning om handlingsprogrammet

Om handlingsprogram

Alle regionale planer skal ha et handlingsprogram som viser hvordan planen skal følges opp. Handlingsprogrammet er viktig for å oppfylle planens intensjoner. Innholdet i handlingsprogrammet må tilpasses hva slags problemstillinger planen tar opp. Handlingsprogrammet er overbyggende og inkluderer derfor tiltak også utenfor fylkeskommunens ansvarsområder. En viktig side av dette er å samordne beslektede prosjekter og pågående prosesser for gjensidig forsterking.

Handlingsprogrammet bør anslå behovet for ressurser til å følge opp planen, og vise hvem som er ansvarlig for å gjennomføre planen, og hvem de skal samarbeide med.

Fylkestinget vedtar handlingsprogrammet. Det planlegges for en fireårig periode, og i henhold til plan- og bygningslovens § 8-1, skal det årlig vurdere om det er behov for å rullere handlingsprogrammet. Rulleringen av handlingsprogrammene for de regionale planene bør ses i sammenheng med rulleringen av fylkeskommunens økonomiplan.

Om Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell med handlingsprogram og rulleringsprosess

Fylkestinget i Viken vedtok Regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell 2020-2035 i møte 17. september 2020. To kommuner hadde vesentlige innvendinger til planen, som ble sendt over til departementet. Endelig vedtak fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (brev 07.09.2021, sak 2020/69009-41) ble innarbeidet i revidert plan (16.09.2021). Handlingsprogram 2021-2024 ble vedtatt av fylkestinget i Viken 17.09.2020 og oppdatert i henhold til fylkestingets vedtak i fylkesrådet 03.12.2020.

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell har årlig behandlet statusrapport og årsplan som grunnlag for behandling i fylkestinget (sak 2021/28019 Viken, 2024/8421 i Buskerud).

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell anbefalte fylkeskommunen (sak 3/24) at regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell videreføres i planperioden 2024-28, men foreslo at handlingsprogrammet rulleres. Oppstart av rulling av handlingsprogrammet ble vedtatt av fylkestinget 29.08.2024 (sak 49/2024).

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell startet rulling ved å ta opp erfaringer og diskutere aktuelle temaer i mars 2024 (sak 8/24). I august (sak 10/24) ble innhold og struktur diskutert på grunnlag av et forslag fra den administrative gruppa. Et skriftlig utkast utarbeidet i samarbeid med administrative gruppe ble behandlet i rådet 12. november (sak 13 /24) og sendt over for intern høring til kommunene, Statsforvalteren og Villreinnemnda i tillegg til Villreinutvalget (15.11.24, ref 2024/8421-7). Innspill ble behandlet i Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell 11. mars 2025 (sak 4/25), og fordi endringsforslagene var såpass omfattende, valgte rådet å sende ut forslag til nytt handlingsprogram på 2. gangs begrenset høring til partene i rådet. I møte 27. august 2025 (sak 7/25) behandlet Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell nye innspill, vedtok endelig forslag til nytt handlingsprogram og oversendte dette til fylkeskommunen for videre behandling (versjon 01.09.25).

Buskerud fylkeskommune behandlet handlingsprogrammet i fylkesutvalget (sak 95/2025) og vedtok handlingsprogrammet i fylkestinget 5. november 2025 (sak 78/2025).

Premisser for igangsetting av prosjekter

For at prosjekter i handlingsprogrammet skal igangsettes, må det ligge til grunn en prosjektskisse og fremmes i årsplanen. Prosjektskissen skal inneholde avklart budsjett, rollefordeling og forventet ressursbruk for alle partene. Med rollefordeling menes hvem som er styringsgruppe (vanligvis Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell), hvem som skal delta i arbeidet (arbeidsutvalg), og hvem som tar på seg prosjektlederansvaret.

Del 2: Løpende oppgaver

1 Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell og administrativ gruppe

Formål

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell er et samarbeidsorgan som er opprettet for å følge opp den regionale planen og handlingsprogrammet. Rådet skal bidra til forankring av samarbeidet om felles forvaltning av fjellområdet og drøfte og avklare aktuelle saker på tvers av kommunegrenser og forvaltningsnivå.

Medlemmer og oppgaver

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell består av to politikere fra hver kommune (ordføreren bør være en av disse), en sentral fylkespolitiker, en representant fra Statsforvalteren og leder av Villreinnemnda. Rådet konstituerer seg selv med leder og nestleder. Fylkeskommunen følger opp rådets arbeid gjennom sekretærfunksjonen og samarbeid gjennom administrativ gruppe.

Rådet skal møtes minst en gang i året. Utover det årlige møtet vedtar rådet selv sin møteplan, og hvilke saker som skal tas opp. På det årlige møtet skal rådet ha en gjennomgang av handlingsprogrammet (statusrapport) og plan for kommende år (årsplan). På grunnlag av den årlige gjennomgangen vurderer rådet om handlingsprogrammet bør rulleres og kommer med anbefaling til fylkeskommunen. I tillegg vurderer rådet og kommer med innspill til regional planstrategi når det gjelder behov for å rullere den regionale planen.

Rådet er, hvis det ikke vedtas noe annet, styringsgruppe for prosjektene i handlingsprogrammet.

Andre aktuelle oppgaver for Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell:

- Arena for felles kunnskapsoppbygging og erfaringsutveksling om arealplanlegging, villrein og annet naturmangfold, besøksforvaltning, næringsutvikling og reiseliv, friluftsliv og ferdsel i fjellet med mer.
- Arena for dialog om aktuelle prosesser som pågår eller påvirker i regionen.

Administrativ gruppe

Administrativ gruppe er viktig for faglig erfaringsutveksling, implementering av regional plan i kommunene og for oppfølging av handlingsprogrammets prosjekter. Administrativ gruppe følger opp vedtak i rådet og forbereder saker til rådet.

Arbeidet i administrativ gruppe ledes av sekretær fra fylkeskommunen, men alle partene har ansvar for å bringe opp saker til debatt.

Hver part må ha minst en kontaktperson i administrativ gruppe, men avhengig av sakene, kan flere fagpersoner bidra i arbeidet. Det er særlig aktuelt for de som har fagansvar innen planlegging (i fjellområdene), friluftsliv/ utmark og reiselivsnæring, å delta i administrativ gruppe. For å bidra til forankring, er det en fordel at en fra administrativ gruppe fra hver part i rådet deltar i rådsmøtene.

Økonomi

Fylkeskommunen har ansvar for oppfølging av arbeidet i rådet og administrativ gruppe med egen sekretærfunksjon (20% stilling når ikke selve planen rulleres).

Det forutsettes egeninnsats fra medlemmene i både rådet og i administrativ gruppe i form av egen tid og egne reisekostnader, eventuelt også oppholdskostnader ved større møter.

Møteutgifter for gjennomføring av fysiske møter (møterom og møtemat) i Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell og administrativ gruppe dekkes av fylkeskommunen.

2 Rullere regional plan og handlingsprogram

Regionale planer med handlingsprogram skal sette aktuelle problemstillinger på dagsorden og støtte opp under helhetlig forvaltning og utviklingen i regionen. Fylkeskommunen avgjør gjennom regional planstrategi (jf § 7-1 i plan- og bygningsloven) om Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell bør videreføres, rulleres¹ eller oppheves. Fylkeskommunen avgjør årlig om handlingsprogrammet bør rulleres. Handlingsprogrammet bør rulleres hvert fjerde år.

Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell bør komme med vurdering av den regionale planen og handlingsprogrammet før fylkeskommunen tar en avgjørelse om videreføring, rulling eller oppheving.

Regional planstrategi, Med hjerte for Buskerud, ble vedtatt 23. oktober 2024. Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell (2020-2035) videreføres i valgperioden.

3 Forankring av arbeidet hos alle partene

Samarbeidet gjennom Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell og administrativ gruppe bidrar til forankring av regional plan med handlingsprogrammet til alle partene, men det er også et behov for å forankre arbeidet internt hos alle partene og hos aktører i fjellområdet, for å sikre bedre forståelse lokalt for den regionale planen og samarbeidet.

Tiltak som kan bidra til økt forankring:

- Referater fra møtene i rådet tas opp som orienteringssaker hos partene
- Årlig felles formannskapsmøte for kommunene om fjellsakene
- «Fjellkonferanse» for rådets parter (både politisk og administrativt) i tillegg til næringsdrivende, grunneiere og organisasjoner omtrent annen hvert år

¹ Rullere i betydningen av oppdatering i forhold til dagens kunnskap og suppleringer innenfor eksisterende rammer.

4 Kommunal planlegging og oppfølging

Det regionale plankartet og retningslinjene er retningsgivende og skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen (jf. Pbl §8-2 og retningslinjenes §1.3). Kommunene skal implementere regional plan i kommuneplanene (jf. retningslinjenes § 3.1) og utarbeide planer for å styre ferdsel i fjellsonen (jf. Retningslinjene §2.3) som bygger på felles sti- og løypeplan for fjellsonen og naturlig tilgrensende områder.

Regional plan er ikke juridisk bindende, men skal legges til grunn for kommunal planlegging (jf. pbl §8-2). Rettslig bindende arealbruk blir fastlagt i kommunal arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Den regionale planen er utarbeidet i fellesskap og bygger på en konsensus på tvers av kommuner og forvaltningsnivå, for å tydeliggjøre forventninger om arealbruk. Statsforvalteren skal arbeide for at de vedtak som treffes nasjonalt blir fulgt opp i den regionale og kommunale planleggingen (jf. Pbl § 3-5). Klassifisering etter kvalitetsnorm for villrein med fokusområder er viktig kunnskapsgrunnlag som alle plansaker og tiltak i dette handlingsprogrammet skal legge til grunn for vurderinger og gjennomføring. Kommunene vurderer hensynene i fokusområder i sin arealplanlegging.

Kravet til konsekvensutredning ligger til grunn i Forskrift for konsekvensutredning og beskrives nærmere i Miljødirektoratets veileder (M-1941) Konsekvensutredning av klima og miljø, men alle tiltak skal vurderes etter naturmangfoldlovens § 8-12. Konsekvenser både av de konkrete tiltakene og av ferdsel som følge av tiltaket må være en del av vurderingene i små og store plan- og dispensasjonssaker.

Det legges vekt på godt samarbeid gjennom arbeidet i felles råd og administrativ gruppe som kan skape forståelse og bidra til forankring gjennom veiledning og medvirkning slik det er beskrevet i plan- og bygningsloven (kap 5 Medvirkning i planlegging) for å komme til felles enighet i juridisk bindende planer i kommunene om videre arealutvikling i fjellområdet.

Årlig skal pågående og vedtatte planer i planområdet tas opp til diskusjon for å sikre informasjon og erfaringsutveksling på tvers av kommunegrensene. Planene omtales i den årlige statusrapporten og om mulig varsles i årsplanen i tillegg til å diskuteres på det årlige møtet.

Del 3: Satsingsområder

5 Styring av ferdsel

Den regionale planen trekker grensene for hvor ulike tiltak (beskrevet i pbl §1-6), deriblant utbygging, kan foregå. Den strengeste sonen er «fjellsone med villreinhensyn». Økt utbygging vil på sikt kunne bidra til økt ferdsel i denne sonen. Gjennom et eget satsingsområde for styring av ferdsel, skal det sikres at naturmangfoldets tålegrense for forstyrrelser i fjellsonen ikke overstiges som følge av økt utbygging og reiselivsnæring i fjellområdet. Konkret arealplanlegging utenfor fjellsonen må ses i sammenheng med virkemidler som samarbeid, informasjon, tilrettelegging og eventuell regulering.

Arbeidet skal koordineres gjennom felles sti- og løypeplan som følges opp gjennom kommunale sti- og løypeplaner og juridisk bindende vedtak i kommunale arealplaner. I tillegg skal alle partene samarbeide om fellestiltak for å styrke informasjonsarbeidet, tilrettelegging og eventuelt regulering som bidrar til å styre ferdsel i tid og rom og skape store nok fredelige lommer for naturmangfoldet.

Avklaringer gjennom felles sti- og løypeplan skal sikre at kunnskapsgrunnlag om ferdselens påvirkning på naturmangfoldet, med vekt på villreinens arealbruk gjennom året, ivaretas. Det forutsetter at kunnskap om naturmangfoldets og friluftslivets arealbruk oppdateres med jevne mellomrom. Gode metoder for å følge hvordan både naturmangfold og friluftsførsel fordeler seg geografisk i tid og rom, er en forutsetning. Det må søkes samarbeid utenfor partene i rådet for å bidra til finansiering og gjennomføring av kartlegginger og utvikling av metoder.

6 Lokal verdiskaping i bygging og bruk av fritidsboliger

Lokal verdiskaping har som mål å bidra til høyere andel av verdiene som skapes av turisme og fritidsboligutvikling blir igjen lokalt og regionalt gjennom samarbeid på tvers av kommunegrensene i fjellområdet. Det skal bygges videre på tidligere erfaringer fra prosjektet Verdiskaping og attraksjonskraft og de strategiene som ble presentert i MENON-rapporten. Samarbeid med næringslivet og grunneiere må ligge til grunn for arbeidet.

Det ble i forrige handlingsprogramperiode etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe på tvers av geografiske grenser. Arbeidsgruppa har utarbeidet en skisse til et pilotprosjekt. Pilotprosjektets formål er å teste ut et utvalg av tiltakene knyttet til to av strategiene som rapporten foreslår, henholdsvis å *øke lokal verdiskaping i utbyggingsfasen* og å *øke lokal verdiskaping i ettermarkedet*.

Det er behov for konkrete tiltak som fjellregionen kan stå sammen om. Både arbeidsgruppas sammensetning og videre valg av tiltak for å oppnå målene om mer bærekraftig utvikling av fjellområdet basert på de anbefalte strategiene, må vurderes videre.

7 Bærekraftige turer og opplevelser

Menon-rapporten trekker fram de samfunnsøkonomiske verdiene av ulike friluftslivsaktiviteter, at investering i og drift av friluftslivstiltak kan redusere skade på natur og øke områdets attraktivitet. Med utgangspunkt i rammene som legges i felles, og lokale, sti- og løypeplaner, bør det løftes fram bærekraftige turer og opplevelser for å bidra til flere gjestedøgn med mindre fotavtrykk i sårbar natur. Arbeidet er tverrfaglig og må ivareta naturens sårbarhet, finne fram til attraktive turmål og opplevelser i tett samarbeid med brukere og reiselivsnæring. Attraktive turmål kan blant annet være knyttet til landskap, natur, kultur/ kulturarv og service/ næring, både tilrettelagt og som opplevelse i seg selv.

Del 4: Oppsummering

Fylkeskommunen har ansvar for å koordinere arbeidet med tiltakene, men alle partene i rådet har et gjensidig ansvar for å bidra til felles gjennomføring

Løpende oppgaver

Tiltak	Tittel	Beskrivelse	Estimert kostnad ²
1	Rådet for Norefjell-Reinsjøfjell og administrativ gruppe	Forankring, samarbeid og oppfølging	50.000,- kr/ år i tillegg til 20% stilling
2	Rullere regional plan og handlingsprogram	Vurderes av rådet, vedtas av fylkeskommunen	Forventes ingen reelle utgifter i perioden
3	Forankring av arbeidet hos alle partene	Referater i orienteringssaker Årlig felles formannskapsmøte «Fjellkonferanse» omtrent hvert 2. år	50.000 kr/ år
4	Kommunal planlegging og oppfølging	Ivaretagelse av regional plan i kommunal planlegging	Forventes ingen reelle utgifter

Satsingsområder

Tiltak	Tittel	Beskrivelse	Estimert kostnad ³
5	Styring av ferdsel	Ferdigstille felles sti- og løypeplan i løpet av 2026 Samarbeid om felles oppfølging av tiltak Oppdatert kunnskapsgrunnlag om ferdselens påvirkning på villreinens arealbruk	Konsulent kart og design 150.000 kr Må komme eget budsjett og ses sammen med eksterne midler Eventuelt nytt kunnskapsgrunnlag om villrein og ferdsel, ca 200.000 kr
6	Lokal verdiskaping i bygging og bruk av fritidsboliger	Skisse til pilotprosjekt utarbeidet av arbeidsgruppa, vurdere sammensetning av arbeidsgruppa og veien videre	Må beskrives nærmere i egen prosjektplan i samarbeid med lokalt næringsliv
7	Bærekraftige turer og opplevelser	Samarbeid om markedsføring med næringslivet og friluftsansjasjoner	Må komme i eget budsjett, baseres på eksterne midler

² Estimerte utgifter, kan variere ut fra hvordan prosjektene organiseres og gjennomføres, i tillegg kommer ansatteressurser/ egeninnsats fra partene som må beskrives i prosjektskisser før igangsetting sammen med finansieringsplan.

³ Estimerte utgifter, kan variere ut fra hvordan prosjektene organiseres og gjennomføres, i tillegg kommer ansatteressurser/ egeninnsats fra partene som må beskrives i prosjektskisser før igangsetting sammen med finansieringsplan.

